

* نگاه کلی

سلام دوستان خوب که در گرماگرم این روزهای نفس‌گیر نه شما ما را از یاد می‌برید و نه ما شما را. شما گرم خواندن هستید و من گرم نوشتن. شب و روزم را گم کرده‌ام به این امید که دست‌کم چند روز مانده به کنکور شما را پیدا کنم و جلد دوم کتاب همایش ادبیات را به دستتان برسانم. این کتاب واقعاً رویکرد همایش‌گونه دارد و ظرف یک روز قابل خواندن است و برخلاف جلد اول چندان نیازی به مرور و دوره ندارد. (حالا دغدغه‌ی منتشر کردن جلد دوم همایش زیست‌شناسی و همایش دیفرانسیل به کنار) برایم دعا کنید؛ من هم برای شما!

در نگاه کلی این آزمون همانند سخت‌ترین نمونه‌های آزمون ادبیات در کنکور سال‌های گذشته بود؛ یعنی کمی سخت‌تر از میانگین دشواری سؤالات در آزمون سراسری و مطمئناً سخت‌تر از همه‌ی آزمون‌های ادبیات تعاون سنجش تا کنون. جای سؤال‌های غلط و غیراستاندارد هم که مثل همیشه در آن خالی نبود؛ اما میزان این سؤال‌ها خیلی بیش‌تر از میزان چنین سؤال‌هایی در آزمون سراسری نبود؛ پس باز هم به‌نوعی استاندارد طراحی شده بود!

درصد بالای ۴۰ در این آزمون برای قبول شدن در بیش‌تر رشته‌های دانشگاه‌های سراسری قابل قبول است. درصد بالای ۵۰ خوب و درصد بالای ۶۰ خیلی خوب به حساب می‌آید. منتظران تکریمی و دورقمی باید به درصد حدود ۷۰ یا بالاتر خود پشت‌گرم باشند.

خدا یار اتان!

* پرسش‌های ابتکاری و نو

شماره‌ی پرسش	توضیح
۵	طرح این پرسش در آزمون‌های سال‌های اخیر تازگی دارد؛ بنابراین این پرسش نو است اما چندان ابتکاری نیست. حتماً می‌دانید که هرگاه پس‌وند «نَده» از پایان صفتی بیفتد، به آن صفت فاعلی مرکبِ مرخّم می‌گویند؛ چند نمونه‌ی مهم: دل‌شکر : دل شکرنده («شکر» در این‌جا بن مضارع مصدر «شکردن» است به‌معنای شکار کردن) // بدسگال : بد سگالنده («سگال» بن مضارع مصدر «سگالیدن» است به‌معنای اندیشیدن) // عنان‌گیر : عنان‌گیرنده (کسی که عنان ما در دست اوست و ما را هدایت می‌کند) // جان‌ستان = جان ستاننده // شب‌فروز = شب افروزنده // عذار افروز = عذار افروزنده (عذار = چهره) // جهان‌آفرین : جهان آفریننده («آفرین» بن مضارع مصدر آفریدن هم هست).

* پرسش‌های دشوار یا وقت‌گیر

شماره‌ی پرسش	توضیح
۱	«اسلیمی» ممال «اسلامی» است اما دقیقاً معنای «اسلامی» نمی‌دهد بلکه اصطلاحی است هنری که به «طرح‌های پر پیچ و خم» رایج در هنر اسلامی اطلاق می‌شود.
۲	از اعلام کتاب سال دوم طراحی شده‌است و اصولاً دیگر نباید برای شما سخت باشد!

توجه: «قانون مسعودی» از ابوریحان بیرونی است و «تاریخ مسعودی» یا همان «تاریخ بیهقی» از ابوالفضل بیهقی	
این‌که باید تشخیص را استعاره دانست، سریع به ذهن نمی‌آید.	۶
شاید مرگب بودن واژه‌ی «لبریز» (آن‌چه سرشار از آب است و آب از لبه‌های آن می‌ریزد) از چشم خیلی‌ها دور بماند.	۹
توجه: حرف «و» هرگاه دو جمله را هم‌پایه کند، فقط هم‌پایه‌ساز است. «و» عطف دو واژه یا گروه را درون یک جمله هم‌پایه می‌سازد.	۱۲
در «آنچه»، «آن» نمی‌تواند صفت «چه» باشد؛ زیرا «چه» به‌تنهایی خودش ضمیر پرسشی است و نمی‌تواند صفت اشاره داشته باشد همچنان که نمی‌گوییم «آن‌کدام»؛ پس «آنچه» را باید بر روی هم یک اسم مبهم (ضمیر مبهم) به‌شمار آورد.	۱۳
توجه: آنچه، هرچه، هرکه، هرکدام، هیچ‌کدام، هریک، هیچ‌یک و یک‌دیگر اسم مبهم هستند و بر روی هم یک واژه به‌شمار می‌آیند.	
در گزینه‌ی نخست به نکته‌ی ظریف اما مهمی توجه شده‌است. «همت» ارتباط قوی میان بندگان خاص خدا و خداست تا خداوند آن‌ها یا دیگر بندگان را به‌سوی خود جذب کند یا یاری نماید. به‌همین دلیل «همت» گاهی یعنی دعایی که درویشان در حق دیگران می‌کنند تا خداوند به آن‌ها توفیق دهد (همتی همراه ما کن = از خدا بخواه که ما را یاری کند. دعایی در حق ما کن)	۱۵
«نفاذ» هم‌ریشه‌ی «نفوذ» است و معنای نفوذکردن یا روان‌شدن و اجرا گشتن می‌دهد. «قاصر» از ریشه‌ی «قصور» و «تقصیر» است و جالب آن‌که در پرسش ۲۳ نیز به‌کار گرفته شده‌است.	۱۷
«حسن تعلیل» این بیت چندان پررنگ و آشکار نیست و کار انتخاب گزینه‌ها را دشوار می‌کند. (به همین دلیل تا حدی می‌توان این تست را سلیقه‌ای به‌حساب آورد.)	۱۸

*** پرسش‌های غیراستاندارد یا نادرست**

شماره پرسش	توضیح
۱۰	پس از فعل‌های مصدر «گفتن» لزوماً نباید دو نقطه‌ی بیانی و گیومه بیاید؛ پس نقل قول غیرمستقیم چه می‌شود؟ اتفاقاً ادامه‌ی عبارت پس از فعل «گفته‌اند» یعنی «یک شعر مبالغه‌آمیز منسوب به رشیدی، تعداد ابیات آن را تا یک میلیون و سی صد هزار بیت می‌رساند» هماهنگ است با نقل قول غیر مستقیم. این تست غلط است.
۲۴	در این بیت کنایه‌ی خاصی به‌چشم نمی‌خورد. در پاسخ‌نامه نیز کنایه مشخص نشده‌است. این تست نیز باید حذف شود.

*** پاسخ‌های نادرست**

توضیح	شماره‌ی پرسش
<p>منظور صورت سؤال این است که در کدام گزینه <u>همه‌ی</u> واژه‌ها صفت فاعلی مرکب مرخم نیستند؟ پس اگر در یک گزینه حتی یک واژه نیز صفت فاعلی مرکب مرخم نباشد پاسخ تست خواهد بود.</p> <p>«دل‌شکر» و «مال‌ده» صفت فاعلی مرکب مرخم هستند. اما در پاسخ‌نامه‌ی به‌ظاهر تشریحی سؤال، این واژه‌ها نیز در ردیف «گوژپشت» و «دست‌فرسود» که واقعاً صفت فاعلی مرکب مرخم نیستند، قرار گرفته‌اند و حالا چرا؟ چون پاسخ‌گویان محترم بدون تشریح و هیچ‌دلیلی فقط موارد گزینه‌ی درست را در کنار شماره‌ی گزینه تایپ کرده‌اند که ظاهر پاسخ، تشریحی به‌نظر بیاید!</p> <p>البته باید بگویم که از میزان چنین پاسخ‌هایی که زمانی روش رایج پاسخ‌نامه‌های تشریحی تعاونی محترم سنجش بوده‌است، بسیار کاسته شده‌است که جای خرسندی است و امیدوارم که این نمونه‌های اندک نیز سال دیگر به‌چشم نخورد. البته به چشم ما و داوطلبان آزمون سال آینده به‌چشم شما که قرار نیست بخورد!</p>	<p>۵</p>

به خودتان و تلاشتان احترام بگذارید، پس امیدوار باشید!

دکتر هامون سبطی